

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

15/5299-

23.11.2015

Vedrørende statstilskudd NITH, Westerdals og NISS

Jeg viser til brev 17. november 2015 og til mitt tidligere svar til Kontroll- og konstitusjonskomiteen 10. november 2015.

Som statsråd, har jeg ansvaret for hele departementets virksomhet til enhver tid. Spørsmålene fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen angår tre forhold vedrørende private høyskoler:

- Den helhetlig forvaltningen av tilskudd til private høyskoler og fagskoler, jf. spørsmål 2.
- Den planlagte særskilte oppfølgingen av Westerdals høyskole AS (Westerdals), NISS høyskole AS (NISS), Norges informasjonsteknologiske høyskole AS (NITH), jf. spørsmål 1.
- Transaksjonene og fusjonen av høyskolene til Westerdals Oslo ACT, jf. spørsmål 3.

1.

Som det fremgår av mitt brev til Kontroll- og konstitusjonskomiteen 10. november 2015 utarbeides det på bakgrunn av de private høyskolenes rapportering årlige analyser av deres resultater på utvalgte indikatorer. Analysene peker på noen institusjoner eller områder som bør følges opp. Disse behandles av meg. Institusjoner med høy egenkapitalandel, herunder Westerdals, NISS og NITH, har vært omtalt i disse analysene. I et vedlegg til analysen av rapporteringen for 2013, som ble gjort i mai 2014, var et lån fra Anthon B. Nilsen utdanning AS (ABNU) til NITH kort nevnt i et vedlegg. Fusjonen som sådan ble ikke problematisert eller drøftet. Jeg har ikke grepet inn i den konkrete oppfølgingen eller tatt beslutning om at institusjoner ikke bør få den oppfølging analysene tilsier.

Departementet kom til at oppfølgingen av private høyskoler med høy egenkapital, herunder NITH, Westerdals og NISS, burde gjøres i forbindelse med høyskolenes ordinære rapportering. Dette er i tråd med departementets normale praksis for kontroll og oppfølging av

de private høyskolene. Dette har medført at departementets oppfølging har tatt lang tid og jeg ser at det kunne vært gjennomført en egen dialog om bl.a. egenkapitalnivået til NITH, Westerdals og NISS på et tidligere tidspunkt, selv om institusjonene var i en prosess for videreutvikling og reorganisering og en ekspertgruppe for å vurdere regelverket var satt ned.

2.

Riksrevisjonens merknader presenteres for Stortinget i Dokument 1-serien. Før disse legges frem, er det korrespondanse mellom Riksrevisjonen og departementet, der spørsmål besvares og foreløpige vurderinger kommenteres. Kontakt og korrespondanse om de innledende fasene av Riksrevisjonens undersøkelser håndteres av embetsverket i tråd med vanlig praksis. Dette arbeidet utføres av avdelingen etter fullmakt, og denne korrespondansen går ikke gjennom politisk ledelse, ei heller i denne saken.

Jeg besvarer riksrevisorens brev med resultatene av de årlige kontrollene før Riksrevisjonens merknader legges frem for Stortinget. I Dokument 1 (2014-2015) finner Riksrevisjonen det *"kritikkverdig at Kunnskapsdepartementet ikke i tilstrekkelig grad styrer og følger opp tilskudd til private høyskoler og private fagskoler"*. Jeg ser alvorlig på at Riksrevisjonen har funnet det kritikkverdig at Kunnskapsdepartementet ikke i tilstrekkelig grad har styrt og fulgt opp tilskudd til private høyskoler og fagskoler, og jeg har derfor vært opptatt av å følge opp det såkalte Andreassen-utvalget som blant annet foreslår et klarere regelverk og en ny tilsynspraksis, jf. brev til Kontroll- og konstitusjonskomiteen 10. november 2015. Som en oppfølging av Riksrevisjonens merknader har også departementet endret og forbedret sine rutiner på flere områder. For eksempel lager departementet en analyse og vurdering av private høyskolars økonomi og andre resultater. Departementet har også bedt om at private høyskoler som mottar statstilskudd, for budsjettåret 2015 rapporterer om alle transaksjoner med nærstående.

3.

Møtene 20. november og 11. desember 2013 kom i stand på initiativ fra Anthon B. Nilsen-konsernet for å orientere om arbeidet med å samle utdanning som var akkreditert på høyskolenivå til én organisasjon. I e-post 11. september 2013 viser Riksrevisjonen til at den er i planfasen av revisjonen, og ønsker å få oversendt noen dokumenter. Riksrevisjonens foreløpige vurderinger og spørsmål ble oversendt departementet 28. februar 2014, mens Riksrevisjonens merknader for regnskapsåret 2013 ble oversendt Stortinget høsten 2014. Departementets egne analyser viste at NITH, Westerdals og NISS var blant de private høyskolene med høy egenkapitalandel. Når departementet ønsker å ha møter for å følge opp tema fra egne analyser, skjer det normalt ved at departementet innkaller den aktuelle høyskolen til et møte med en fastsatt agenda. Departementet så det derfor ikke som naturlig å ta dette opp i møtene 20. november og 11. desember 2013.

For øvrig viser jeg til brev til Kontroll- og konstitusjonskomiteen 10. november 2015 om innholdet i disse møtene. På bakgrunn av de opplysninger som ble presentert, fant departementet ikke grunnlag for å slå fast at transaksjonene ABNU planla ville være i strid med regelverket. Departementet tok derfor opplysningene til orientering, og viste til at dersom ABNU ønsket spørsmål avklart, måtte det tas opp skriftlig. Departementet mottok ikke slike

spørsmål, men i brev fra ABNU 27. januar 2014 orienterer selskapet om at aksjene i Westerdals og NISS er overdratt til NITH og at det planlegges å vedta og gjennomføre fusjon av selskapene i løpet av første halvår 2014.

Departementet har ingen rolle som godkjennende instans for fusjoner eller lignende, men skal få rapportert alle endringer i selskapsform, vedtekter og eierskap, jf. tilskuddsbrevet. Departementet følger opp fusjonen mellom NITH, Westerdals og NISS som del av den normale prosedyren. Særlig på bakgrunn av transaksjonenes størrelse og betydning, ser jeg i ettertid at departementet på et tidligere tidspunkt kunne ha stilt spørsmål om transaksjonene og måten fusjonen ble gjennomført på.

Departementet har stilt flere spørsmål til Westerdals Oslo ACT basert på årsrapporteringen for 2014. I brev til Westerdals Oslo ACT 5. november 2015 stilte departementet ytterligere spørsmål om transaksjonene og gjennomføringen av fusjonen. Departementet mottok vedlagte brev 11. november 2015 med en foreløpig redegjørelse fra Westerdals Oslo ACT og ABNU, representert av Advokatfirmaet Thommessen. Departementet mottok den mer utfyllende redegjørelsen om ettermiddagen 19. november 2015, vedlagt.

I redegjørelsen fremkommer det at Westerdals Oslo ACT og ABNU mener at transaksjonene var velbegrunnet og i tråd med universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd. Likevel skal Anthon B. Nilsen skoledrift AS (ABNS) tilbakeføre 20 mill. kroner som ble overført fra NITH til ABNS ved kjøp av Westerdals og NISS, samt slette gjelden på 85 mill. kroner. Videre fremkommer det at Westerdals mener at dersom departementet skulle komme til at de opprinnelige transaksjonene medførte overføringer til eier i strid med § 7-1 annet ledd, vil bruddet allerede være reparert når kapitalforhøyelsen er gjennomført.

Jeg registrerer at Westerdals Oslo ACT og ABNU mener å ha kvalitetssikret transaksjonenes forhold til universitets- og høyskoleloven § 7-1 annet ledd, og at departementet var en del av dette. Jeg deler ikke fullt ut denne beskrivelsen, og departementet har ikke på noe tidspunkt gitt en avklaring av at departementet mener at transaksjonene er i tråd med universitets- og høyskoleloven. Departementet gjorde det klart at dersom ABNU ønsket en slik avklaring, måtte det tas opp skriftlig. Det ble ikke gjort. Jeg understreker at departementet ikke har tatt stilling til om de transaksjonene som er gjort i sammenheng med eierskifte og fusjon, er i samsvar med relevant lov og vilkår for mottaker av statstilskudd. Departementet vil nå sette seg inn i redegjørelsen og ta stilling til hvordan den bør følges opp.

4.

Møtet 9. desember 2013 var mellom Virke og meg. På møtet deltok også Nicolai Løvenskiold, som leder av Virkes bransjestyre for privat utdanning, sammen med daværende adm. dir. i Anthon B. Nilsen utdanning AS. Temaet for møtet var kommersielle utdanningsaktørers virksomhet og rammevilkår generelt. I tiden rett etter at jeg tiltrådte som statsråd hadde jeg også slike møter med andre aktører for å få generell informasjon om saker de var opptatt av.

19. desember 2008 ba Anthon B. Nilsen utdanning AS om et møte med departementet om prosesser angående NKI fjernundervisning, Westerdals og NISS, jf. vedlagte brev. Et slikt møte ble gjennomført 23. februar 2009. Siden har det vært en rekke møter. I tillegg til møtene nevnt over, har departementet registrert møter bl.a. 14. september 2010, der også Utdanningsdirektoratet deltok, 6. januar 2011 der også NOKUT deltok, 1. desember 2011, 28. juni 2012, 25. oktober 2012, 10. april 2013. Temaene har særlig vært de budsjettmessige konsekvensene av at fagskoleutdanning og voksenopplæring har blitt akkreditert som høyere utdanning, og at ABNU har orientert om planene for reorganisering og fusjon. Det er også registrert et møte 24. april 2015 som oppfølging av departementets analyse. Jeg har ikke deltatt i disse møtene.

5.

Mens jeg har vært statsråd har møtene med høyskolene og ABNU på vanlig måte vært gjennomført av embetsverket. Jeg har ikke vært orientert skriftlig eller muntlig i forkant av disse møtene. De årlige analysene basert på de private høyskolenes rapportering har vært behandlet av meg, jf. svar på spørsmål 1.

6.

9. desember 2013 hadde jeg et møte med Virke om kommersielle utdanningsaktørers virksomhet og rammevilkår generelt, jf. over.

Møtet 11. desember var mellom departementet og ABNU. ABNU hadde selv tatt initiativ til møtet for å orientere om den planlagte fusjonen og har ikke sammenheng med det møtet som ble avholdt to dager før.

7.

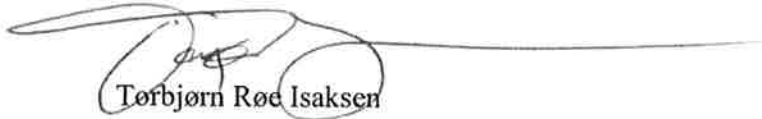
Det har ikke vært forhold i løpet av den perioden jeg har vært statsråd i Kunnskapsdepartementet, som etter min vurdering har gitt grunnlag for en ekstern vurdering av min habilitet ved behandling av eventuelle saker med Anthon B. Nilsen-konsernet. Som nevnt innledningsvis behandler jeg analyser av private høyskolers resultater, som peker på noen institusjoner eller områder som bør følges opp, for eksempel at bl.a. Westerdals, NISS og NITH har hatt høy egenkapitalandel.

Da Dagens Næringsliv høsten 2015 begynte å stille spørsmål til Kunnskapsdepartementet om departementets oppfølging av høyskolene, og mitt forhold til en av eierne spesielt, fant jeg det likevel riktig å få en ekstern vurdering av min habilitet til å håndtere oppfølgingen. I oktober 2015 ba jeg derfor om Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet sin vurdering av om Løvenskiolds bidrag til Minerva, der jeg bl.a. har vært redaktør og styreleder, kunne skape tvil om jeg er habil til å behandle saker om Anthon B. Nilsen-konsernet. Lovavdelingen kom til at jeg ikke er inhabil til å behandle slike saker.

8.

Departementet har ingen rolle som godkjennende instans for fusjoner eller lignende, men skal få rapportert alle endringer i selskapsform, vedtekter og eierskap, jf. tilskuddsbrevet. Jeg har ikke påtegnet dokumenter der jeg tar stilling til fusjonsplanene, og jeg kan heller ikke finne å ha påtegnet dokumenter om departementets håndtering av fusjonsplanene, før høsten 2015.

Med hilsen

Tørbjørn Røe Isaksen

